

**ОБ'ЄКТИВНА ОБУМОВЛЕНІСТЬ ПРОГАЛИН
В АДМІНІСТРАТИВНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ,
ЯКЕ ВИЗНАЧАЄ ЗАСАДИ ПРОТИДІЇ НЕДОБРОЧЕСНОСТІ
У СУДОВІЙ СИСТЕМІ**

Сергій Михайлович ГЛУБОЧЕНКО,

кандидат юридичних наук

У науковій літературі прогалина в законодавстві традиційно розглядається як відсутність необхідного нормативного регулювання суспільних відносин, які потребують правового впорядкування. Слід вказати науковий підхід В. Марчука до розуміння прогалин у законодавстві. На думку вченого, прогалина в законодавстві являє собою відсутність закону або правової норми, які повинні регулювати певні суспільні відносини, що виникають у практиці та потребують саме правового врегулювання. У запропонованому визначенні акцент зроблено не лише на формальній відсутності нормативного припису, а й на необхідності існування суспільних відносин, які об'єктивно потребують правового впливу. Вчений пов'язує наявність прогалини не з будь-якою відсутністю правового регулювання, а лише з тими випадками, коли така відсутність перешкоджає належному вирішенню питань у правозастосовній діяльності. Саме тому автор виділяє три ключові ознаки прогалини: відсутність необхідної правової норми; наявність об'єктивної потреби у нормативно-правовому регулюванні відповідних відносин; існування конкретних життєвих ситуацій, з якими стикаються правозастосовні органи під час реалізації своїх повноважень [1].

Прогалини в законодавстві, відповідно до точки зору О. Колотова, характеризують такі аспекти: 1) повна або часткова відсутність правового регулювання конкретних суспільних відносин; 2) оціночне положення, позитивний характер якого залежить від правосвідомості суб'єктів правозастосування; 3) наявність прогалин є суттєвим недоліком, який виключає правовий вплив на певні сфери життєдіяльності населення держави; 4) прогалини у законодавець є нетиповими ситуаціями та зумовлюють нетиповість правозастосовної діяльності, яка втрачає свою традиційну послідовність, як системи логічно пов'язаних, послідовних дій; 5) прогалини у законодавстві є об'єктивними життєвими ситуаціями, які спричинені об'єктивним розвитком суспільних відносин, а в деяких випадках суб'єктивних причин, пов'язаних із правотворчими та правозастосовними діями законодавчих, виконавчих та судових органів державної влади [2, с.55]. Окрім того, вчена відмічає, що прогалини у праві слід відмежовувати від наступних правових явищ, які зустрічаються в процесі правозастосування: 1) «кваліфіковане мовчання законодавця», коли

законодавець навмисно залишає питання без правового врегулювання, віддаючи його вирішення на розсуд правозастосовного органу; 2) «помилка в праві», що означає помилкову оцінку об'єктивно існуючих умов законодавчим органом; 3) передбачувана потреба в правовому регулюванні є удаваною, навіяною помилковими оцінками вихідної ситуації; 4) «темнота» правових норм, тобто їх неясність, яка долається за допомогою методів тлумачення; 5) колізія норм права [2,с.55].

Отже, якщо виходити з загальнотеоретичного розуміння прогалин у законодавстві, то прогалини адміністративного законодавства з питань протидії недоброочесності у судовій системі слід розуміти як відсутність або недостатність адміністративно-правових норм, необхідних для належного регулювання суспільних відносин, пов'язаних із запобіганням, виявленням та припиненням проявів недоброочесності в діяльності суддів і органів суддівського врядування. Інакше кажучи, йдеться про такі випадки, коли існує об'єктивна потреба в адміністративно-правовому регулюванні певних відносин у сфері забезпечення доброочесності судової влади, однак чинне законодавство, або взагалі не містить відповідних норм, або регулює ці питання неповно, нечітко чи суперечливо.

Аналіз норм чинного законодавства та правозастосовної практики дає змогу говорити про те, що прогалини адміністративного законодавства з питань протидії недоброочесності у судовій системі обумовлені наступними чинниками:

- динамічний характер реформування судової системи, внаслідок чого законодавство не завжди встигає адаптуватися до нових механізмів забезпечення доброочесності суддів;
- необхідність приведення національного законодавства у відповідність до міжнародних та європейських стандартів забезпечення незалежності, доброочесності та підзвітності судової влади;
- розвиток цифрових технологій та поява нових способів приховування конфлікту інтересів, майнового стану чи позапроцесуальних зв'язків;
- складність забезпечення балансу між принципом незалежності суддів і необхідністю здійснення ефективного контролю за дотриманням ними вимог доброочесності;
- зростання суспільного запиту на прозорість діяльності судової влади та підвищення стандартів публічної підзвітності суддів, що породжує потребу у нових правових механізмах, відсутніх у чинному законодавстві;
- значний кадровий дефіцит у судовій системі, що підвищує корупційні ризики.

Список використаних джерел

1. Марчук, В. М. Нариси з теорії права : навч. посіб. / В. М. Марчук, Л. В. Ніколаєва. К. : Істина, 2004. 304 с.
2. Колотова О. Відмежування прогалин у праві від суміжних правових явищ. *Часопис Київського університету права*. 2009. № 3. С. 55–59